

omdat hier kennelijk geen sprake is van een juist procedure, van een juiste instelling. De mens moet emotioneel en rationeel gericht zijn op dat punt dat godheid heet. Het is dan ook helemaal niet zo verwonderlijk, dat in werelden waar men het atheïsme predikt, delen van uw eigen wereld waar men dat doet, er dan toch altijd weer een soort god-figuur opstaat. Of dat nu Lenin is in zijn mausoleum of het de traditie is van de één of andere grote regeerder, Abraham Lincoln, het is altijd weer een figuur die bovenmenselijk wordt gemaakt en die eigenlijk dient als een soort concentratiepunt.

Ook wanneer we niets weten dan kunnen we door een concentratie op iets wat we rationeel kunnen omschrijven, een emotionele toestand bereiken waarbij we in staat zijn krachten, werkingen, etc. te veroorzaken, die we niet wetenschappelijk juist kunnen verklaren, waarover we wel theorieën over op kunnen bouwen, maar die we niet kunnen bewijzen. We worden gekonfronteerd met gebeurtenissen in onszelf, die we dan misschien kunnen vergelijken met high zijn of iets dergelijks, maar die eigenlijk niet eens in woorden omschrijfbaar zijn. Ik geloof dat dat een heel belangrijk punt is.

Toen Jezus bezig was met de apostelen, kwamen kinderen hem lastig vallen. Eén van de typische uitspraken van Jezus is geweest: wanneer ge niet wordt zoals dezen, voorwaar ik zeg u, gij zult niet ingaan in het rijk mijns Vaders.

Waarom zegt hij dat? We moeten van Jezus toch aannemen, dat hij een soort ingewijde is geweest. Kennelijk omdat die kinderen iets hadden wat bij de apostelen hier en daar begon te ontbreken. De mensen zeggen dan, dat kinderen nog zulke reine zielen zijn. Ik denk, dat die uitspraak vooral komt van mensen die het celibaat aanhangen. Kinderen zijn niet zo zeer gebonden aan het kwaad, dat geef ik graag toe. De harts-tochten van een kind zijn echter vaak veel feller dan een volwassene zich kan voorstellen. De wreedheid van kinderen onder elkaar en ten aanzien van dieren, is heus niet altijd alleen maar per ongeluk. Het is soms een overlegd sadisme waar je als volwassene van rilt en wat je doet denken aan een concentratiekamp.

Wanneer je het werkelijk gaat begrijpen dan zeg je: waarom zegt een Jezus dat, wie niet wordt zoals deze. Misschien is het wel omdat het kind niet zo kritisch is ten aanzien van zichzelf. Deze jonge, onwetende, pas worden mensen aanvaardden zichzelf en ook de wereld. Zeker, het brengt teleurstellingen met zich mee. Als iemand zegt, dat ze morgen uit zullen gaan en hij zegt de volgende dag, dat het regent en het daarom niet kan, dan voelt het kind zich waarschijnlijk ook wel zwaar genomen, denk ik. Op het ogenblik, dat de belofte er is wordt ze een werkelijkheid. Iets in jezelf. Je bouwt het in jezelf eigenlijk op. Elk kind heeft een eigen innerlijk wereldje, het is een soort fantasie-wereld. In die fantasie-wereld wordt alles wat er buiten nog niet waar is gemaakt tot waarheid gemaakt. Misschien vermeet ik mij iets waarvan vele theologen zullen gruwen, maar ik geloof dat het juist deze instelling van het kind is, waar Jezus op doelt.

Het is leuk om te praten over het koninkrijk Gods en al die dingen meer maar de meeste mensen denken dan ook weer, dat het buiten ligt. En toch heeft Jezus gezegd: "Het koninkrijk Gods ligt in u."

De eenheid, de harmonie met de kosmos is niet een daadloosheid. Het is ook geen kennis, maar het is een soort weten van gebondenheid. Het is een onbewust aanvaardden van een eenheid met een groter geheel bijna.

Alles wat in de onwetende ontstaat als deel van een dergelijke vorm van zekerheid, mag 'weten' genoemd worden.

Het is duidelijk, dat de mensheid altijd met dat onbewuste 'weten' - je kunt het niet beter noemen - te maken heeft gehad. Wanneer u zich goed realiseert hoe het eigenlijk is gegaan, vanaf het begin waren er geesten, goden, er waren andere krachten of wezens waar die mens mee kommuniqueerde of dat nu de eerste shamaan is geweest, die stond te roffelen op een stuk hout of op een steen of dat het nu de priester is, die een hoogmis zingt, of het de plechtstatige optocht is geweest van de goden in Egypte of de eenvoudige simpelheid bijna van bijvoorbeeld Jeanne d'Arc, die alleen maar knielt en engelen hoort zingen en een stem hoort. U moet begrijpen, dat al die uiterlijkheden bijkomstig zijn. Het gaat om het innerlijk weten. Het is een zekerheid waarin je ook een eigen lotsbestemming vindt. Dat heeft de mensheid altijd gehad. Waar we ook kijken in het verleden, of we kijken in landen waar goden eigenlijk bijkomstig waren, zoals bijvoorbeeld in China met zijn Confusianisme of Taoïsme, of dat we kijken naar landen waar juist veel goden zijn zoals in India, ergens is er iets op de achtergrond. Er is nog iets anders. Zoals het kind uit al die gegevens altijd weer die ene droom peurt, die voor dat kind zelf belangrijk is en waardoor het zelf belangrijk wordt, zo blijken ook de mensen te zoeken naar die bestemming, dat deel van Tao of naar die god of godin, of zelfs maar die voorstelling van god of die lieve heilige, die bij hen past. Dat kan ook niet allemaal zo maar gebeuren. We kunnen het natuurlijk wel een beetje psychologisch verklaren, maar dan blijft nog de vraag waarom je er in gelooft, waarom het zo'n zekerheid is. Vooral wanneer die zekerheid lang niet altijd door de feiten zonder meer bevestigd worden. Het enige antwoord wat je kunt geven is dit. Er is in ons een essentieel weten. Juist in onze beperkingen, de werelden waarin we leven, is het niet mogelijk om die waarheid te beseffen. We kunnen ze alleen ervaren. We kunnen er zelfs op reageren, maar we kunnen ze niet uitdrukken omschrijven, laat staan kennen. Dan kom je als vanzelf op een wat moeilijker punt.

Overal vinden we de tegenstelling tussen goed en kwaad. Overal zijn duivels of demonen aan de ene kant en goede geesten of lichtende demonen aan de andere kant. Waarom delen we de wereld? Dit zou misschien kunnen worden verklaard door het feit, dat wij in onszelf geen eenheid vormen, maar in feite uit tegenstrijdigheden zijn opgebouwd. Wanneer je dat durft te stellen, dan is het ook gemakkelijk om te zeggen, dat er geen scheiding is tussen God en duivel. In zeer oude gnostische voorstellingen vinden we wel eens een gezicht, een zonnegezicht waarvan de ene helft zwart gekleurd is en de andere helft goud. Men zegt dan dat dit het aangezicht Gods is. God is licht en God is schaduw. Wijzelf zijn gelijktijdig goed en kwaad. Wij kunnen die eenheid niet verwerken behalve wanneer wij kinderlijk worden. Het kind zegt niet: "Nu ben ik slecht, nu ben ik goed." Het zegt, dat het zichzelf is. De wereld zegt hem dat dit slecht is en dat dat goed is en hij heeft zich daaraan maar te onderwerpen. Dat onderwerpen gaat dan wel gepaard met veel protest. Wanneer wij onszelf kunnen aanvaarden als een eenheid, dan komen we heel dicht bij het werkelijke weten. Het is niet de verklaring voor de wereld waarin we leven. Onze wereld kunnen we nu eenmaal alleen maar afmeten in tegenstellingen, dat is u bekend. Wij kunnen niet omschrijven wanneer wij het niet kunnen graderen tussen twee omschrijfbare of aanduidbare uitersten in. Daarom zijn we eigenlijk onwetenden. Kosmisch gezien weten we niets. We beleven wel iets. In ons is wel een weten maar het is niet concreet te maken. Er is geen uitdrukking aan te geven.

Een mens leeft in deze tijd, leeft in een wereld waarin je je afvraagt wat nu goed is en wat kwaad is. Om u een voorbeeld te geven; er is een bezetting van een bedrijf aan de gang. Dat bedrijf is niet het eigendom van de arbeiders. De produktie van dat bedrijf is niet hun eigendom. De verantwoordelijkheid, die zij daarvoor nemen wordt hen betaald. Wanneer wij uitgaan van het privé-eigendom, hebben ze dus eigenlijk niets in te brengen, het is hetgeen zij doen ten onrechte. Nu kun je ook redeneren, dat de arbeiders het mogelijk maken, dat het bedrijf bestaat. Zij hebben dus in feite aandeel aan alles, inclusief de winsten die uitgekeerd worden van dat bedrijf. Daardoor is het bedrijf van hen afhankelijk en hebben zij stem ten aanzien van alles wat met en in dat bedrijf gebeurt. Wie heeft nu gelijk? Daar is geen oplossing voor te vinden.

+ Die arbeiders bezitten dus in feite dat bedrijf door hun werkkraft.....
- Dat heb ik niet gezegd. Ik heb gezegd, dat dit een standpunt is, dat dit stelt.

+ Als er moeilijkheden komen, dan distantieert men zich daarvan. Degenen, die de verantwoordelijkheid hebben en ook nemen, of het geërfd is of zelf opgebouwd, de verantwoordelijkheid.....

- Dat is uw standpunt. Dat brengt ons niet nader bij het voorbeeld waar we het over hebben. We gaan nu vechten over het al of niet juist zijn van één van de aangevoerde stellingen.

Je kunt niet zeggen, dat dit absoluut juist is of dat dat het is. De juistheid is afhankelijk van het systeem waaronder je leeft en de wereld waarin je leeft. Die wereld maakt regels. Die regels kunnen religieus zijn, ze kunnen sociaal moreel zijn, maar die regels in zichzelf zijn niet juist. Een onwetende kan misschien denken, dat het juist is, een arbeider kan uitroepen, dat hij daar gewerkt heeft en dat het zijn werkgelegenheid is, dus dat hij daar recht op heeft. Wat hij doet, terwijl aan de andere kant de kapitaalverschaffer kan uitroepen, dat het zijn kapitaal is en dat hij geen verlies hoeft te lijden omdat anderen werk willen hebben. Die heeft van zijn kant ook gelijk.

Wat is nu eigenlijk de hele kwestie? Je kunt dit pas oplossen wanneer je begrijpt, dat geen van beiden rechten hebben. Beiden hebben een pretentie van recht, maar het is geen werkelijkheid. Daar krijg je dan iets van het weten, dat ook de onwetende zou moeten worden gegeven. Er is geen goed en er is geen kwaad, maar er is de pretentie van weten van goed en weten van kwaad. Er is geen licht en er is geen duister, maar er zijn de pretenties waardoor wij dit onderscheid voor onszelf voor een feitelijkheid maken. Dan is het eigenlijk zo, dat in die hele wereld alles loopt op pretentie en niet op feiten. Dan zijn de feiten alleen maar de bijna onvermijdelijke belasting van de pretentie. Als je dan een modern mens bent en je leeft in deze tijd, dan moet je beginnen om je dat te realiseren. Wanneer dat zo is, dan is alles maya, begoocheling. Dan is het een droomwereldje wat we opbouwen door allerlei dingen eenvoudig te stellen. Dan kan geen enkele godsdienst of systeem volledig juist zijn of volledig onjuist zijn. Dan kan geen enkele waarheid een volledige waarheid of een volledige onwaarheid zijn. Wanneer je dat accepteert wat blijft er dan nog over?

+ Is er geen aanraking tussen beide uitersten?

- Het feit, dat we de uitersten projekteren, dat we ze zelf eigenlijk veroorzaken door ons denken, door ons zijn, maakt al duidelijk, dat Yang en Yin een voorstelling zijn uit onze wereld, maar niet vanuit de werkelijkheid. Moeilijk he? Het is eerlijk waar. Wat zijn Yang en Yin samen namelijk? Een cirkel of eeuwigheid. Op het ogenblik, dat wij het totaal ontleden, komen we als vanzelf tot tegenstellingen, die niet intrinsiek zijn, die niet inhaerent zijn aan het wezen van het totaal zonder meer.

- + Opmerking over stelling en tegenstelling van de schepping. Hierop wordt niet nader ingegaan omdat dit niet relevant is met het onderwerp. Entiteit wil eerst de zaak afronden.
- U moogt gerust blijven interrumpen, ik kom toch wel daar waar ik zelf wil zijn. Eigenzinnigheid is namelijk ook één van die dingen, die ons allen eigen is. Wanneer we die eigenzinnigheid verliezen, dan verliezen we iets van die spontaniteit die we nodig hebben om het innerlijk weten alsnog in onze onwetendheid toch door te laten werken.
- + Ik heb eens gel^ezen dat wat oorzakelijk is, in principe dualistisch is en eindig.
- Dat is heel aardig gezegd, alleen moet je dan wel zeggen, dat al hetgeen oorzakelijk is, mede veroorzaakt moet zijn voor het oorzakelijk kan worden en dat we dientengevolge hier te maken hebben met een kringloop waarbij elke fase van de kringloop voor ons eindig is, maar in wezen het geheel van de kringloop slechts een volledigheid uitdrukt. Het is erg interessant als je een paar van die dingen ertussen door-krijgt, maar ik ga toch weer lekker terug naar het onderwerp.

Ik wil namelijk dit zeggen: Wanneer we accepteren, dat alle normen die wij hanteren in feite berusten op een projectie vanuit onszelf of vanuit het geheel waartoe wij behoren, dan kunnen we ook accepteren, dat er iets anders moet zijn dat niet door die projectie bepaald wordt, maar waaruit die projectie voor ons mogelijk wordt.

- + Ik heb moeite met het laatste.
- Het is heel eenvoudig. Wanneer je geen projektor hebt, kun je dia's laten zien zoveel als je wilt, maar niemand ziet er iets van. Er is een totaliteit van mogelijkheden en wij zijn de projektor. Wij projekteren de mogelijkheden en noemen die werkelijkheid. Het geheel van de mogelijkheden is echter veel omvangrijker en vollediger dan datgene wat we zelfs maar zouden kunnen projekteren.
- + Beschikking over meer "plaatjes"?
- Misschien niet: waarover wij beschikken, maar hoe we selekteren. We hebben de tijd niet naar ons gevoel om ze allemaal te vertonen. Elke keer als we weer terugkomen projekteren we weer een andere selektie. Zo komen we toch langzaam verder naar de volledigheid.

Het innerlijk weten, dat eigenaardige weten van de onwetende, dat instinkt waardoor we toch grijpen naar een hogere macht, het vreemde denken waarbij we ondanks alles, ergens onsterfelijkheid als waar-schijnlijk, als onvermijdelijk erkennen, ook wanneer we desnoods onszelf daarvan proberen uit te sluiten, dat moet dan voortkomen uit die grote werkelijkheid waarvan wij in ons leven alleen maar de projectie zien. Dan is het eigenlijk niet zo belangrijk met die projekties. Natuurlijk, u leeft er mee, u zult er mee moeten leven, maar is het nu werkelijk zo erg, dat hetgeen u niet goed vindt, door een ander wel goed wordt gevonden of omgekeerd?

- + Het ligt eraan. Als het voor jezelf emotioneel belangrijk is.
- Dan moet je het voor jezelf waarmaken omdat het voor jou belangrijk is, maar dan kan het toch niet belangrijk zijn, dat de hele wereld je erkent.
Dat is nu juist het punt waar ik naar toe wil. We hebben het ook nog over de geestelijke ontwikkeling, de verdere ontwikkeling van de mensen in deze tijd.

De mens in deze tijd is geneigd om de eigen projectie te zien als een waarheid, die hij een ander zonder meer mag opleggen. Dat wil zeggen, dat hij blind is voor de tegenstellingen, die daarbij bestaan tenzij

ze zijn eigen denkbeeld als het ware meer nadruk geeft. Die selektieve blindheid zal dan ook overal bestaan, niet alleen maar in de politiek of in het sociale leven, de denkbeelden omtrent de man/vrouw rol. Al deze dingen waar u zo druk mee bezig bent, zijn niet essentieel. Dat wil zeggen, dat er iets anders moet zijn dat belangrijk is. Nu blijkt, dat heel vaak een mens die spontaan reageert eigenlijk in die spontaniteit heel veel dingen doet die hij anders nooit gedaan zou hebben, maar die op dat ogenblik voor hem en voor zijn relatie met de werkelijkheid en de wereld de meest juiste zijn. Welk gebed zou je hieruit kunnen destilleren? "Heer, verlos ons van de deskundigen!" Degene, die spontaan reageert zal fouten maken, natuurlijk, maar hij brengt een ontwikkeling op gang en in die ontwikkeling speelt iets van zijn eigen innerlijke werkelijkheid een rol. Of hij het wil of niet, iets van het kosmische weten dat in hem ligt, komt tot uiting. Dan kunnen we ook niet meer praten over de noodzaak iets te reguleren of om iets op een bepaalde wijze te ontwikkelen en te stellen. Dan kunnen we alleen maar zeggen, dat alleen elke direkte reactie op een directe impuls voor een mens de mogelijkheid biedt om dichterbij de waarheid te komen. En die waarheid is het weten.

- + Is dit kosmische weten onderhevig aan tegenstellingen.
 - Voor ons niet, omdat het niet omschrijfbaar is. Wat niet omschreven wordt, dat behoeft je ook niet in tegenstellingen uit te meten. Het is een bestaanservaring op zichzelf. Het heeft geen relatie met de buitenwereld. Het is alleen een relatie met het eigen ik. Dan kun je zeggen, dat ik er ben en het andere is er. Elke verdergaande differentiatie is overbodig. Er is dus in feite in zoverre een tegenstelling, dat men zegt: dit is in mij en de rest is daarbuiten. Dat is de enige tegenstelling.
- Kunt u het volgen?

Als we dat dan hebben gehad, dan kom ik als vanzelf tot de punten waarnaar ik aldoor ijverig en met uw aller medewerking naar toe gewerkt heb,.... Neen, tegenwerking is het nooit. U moet altijd onthouden, dat wanneer je geestelijk probeert de waarheid te benaderen, je dat nooit kunt doen met geweld. Je moet altijd de zachte stijl gebruiken, ik zou zeggen de jiu jitsu, de stijl waarin het meegeven met de kracht van de tegenstander de enige mogelijkheid is om te komen tot het juiste resultaat voor jezelf. "Uw medewerking" is niet alleen maar sarcastisch bedoeld, dit ter geruststelling voor sommigen.

In mijzelf voel ik wat op dit moment voor mij de juiste weg is. Op het ogenblik, dat ik er over na ga denken en ga beredeneren zal ik die weg niet meer volgen. Dientengevolge moet ik eerst de weg erkennen en die weg voor mijzelf vastleggen, dan kan ik ze later eventueel redelijk klasseren en omschrijven.

- + U zegt, dat zodra je de weg aanvoelt en je erover gaat denken dan ben je hem kwijt...
- Neen, ik zeg, zodra je de weg aanvoelt en er dan over gaat denken, één woord verschil.
- + Goed er dan over gaat denken, dan ben je het kwijt. De volgende zin is: je moet de weg voor jezelf vastleggen. Als je hem vastlegt zit je erover te denken.
- Het vastleggen betekent niet het overwegen en het overdenken, in welke zin het begrip denken hier door mij wordt gehanteerd. Dat is misschien een fout van mij dat ik niet duidelijk ben. Denken, alle beseffen is denken, in zoverre hebt u gelijk, maar op het ogenblik, dat het denken een overwegen wordt, een proces dus, dan gaat de oorspronkelijke impuls verloren.
- + U bedoeld hier dan beoordelen?

- Niet eens beoordelen, maar gewoon overwegen. Daar hoeft nog geen oordeel in te zitten. Het is gewoon kijken hoe zit dit en hoe zit dat. Het is dus een ontledingsproces.
- + Ik voel, dat ik piano moet gaan spelen. Als ik dat nu niet ga denken en vorm geven dan kom ik nooit tot pianospelen.
- Inderdaad. Dat wil dan zeggen, dat u komt tot een tot een interesse, tot een geörienteerd zijn op de piano zonder dat u gelijktijdig komt tot een geforceerd met die piano worstelen.
- + Nu blijkt het na twee weken een gril te zijn geweest...
- We hebben dan door die gril een verandering geschapen in onze omgeving. Het eigenaardige is dat die gril dan ons belast met problemen, maar ons gelijktijdig ook dwingt tot een verder intuïtief reageren. Ik weet niet of u me volgen kunt. Er ontstaat een sequentie, die niet meer afhankelijk is van een redelijk weten, maar die het uitvloeisel is van een intuïtief weten. Daarbij is redelijk gezien de gang van zaken onzin, maar intuïtief gezien betekent het een verhoging van een gevoeligheid ten aanzien van juistheid.

Nu ben ik even op een ander punt aangeland. Er zijn een heleboel mensen die zo proberen te leven, maar het doen op de verkeerde manier. Er zijn mensen die zeggen, dat ze weg willen uit dit alles en dan lopen ze weg. Maar "ik wil weg uit dit alles" is gewoon een reden om alles te bezien. Het is een noodzaak tot herorientatie die uit mijn innerlijk weten voortkomt. Wanneer ik dan die omzet zonder meer dan gaat er toch een proces van overweging mee gepaard, al is het maar of je je overhemden mee zal nemen of jurken of dat je laat liggen. Met andere woorden dan zijn we weer gekomen in een verwezelijgingsprocedure, die altijd rationele elementen bevat ongeacht de emotionele achtergrond die ze heeft. Akkoord?

Stel nu dat ik dat gevoel in zichzelf niet ga ontleden en zeg tegen mezelf, dat ik weg wil. Ik leg het vast, ik schrijf het op: ik wil weg. Twee dagen later zeg ik: blij dat ik niet ben weggegaan. Dat schrijf ik ook op. Dan kan ik op die manier zien, dat ik veranderd ben. Wil ik weten waarom - een rationeel proces - dan projekteer ik weer veel. Ik kan ook zeggen, dat het rustig door kan gaan. Dan heb ik op een gegeven ogenblik het gevoel vrede. Vrede. Onvrede, onvrede. Ik schrijf het gewoon op. Ik houd als het ware een dagboek bij van de impulsen, waardoor de wereld verandert. Nu zeg ik tegen mijzelf - het klinkt een beetje gek, maar moderne mensen zouden het veel meer moeten doen, volgens mij - ik heb in deze impulsiviteit, dit weten van de onwetende een bepaald ritme. Het blijkt, dat het ene ogenblik verwerp en het andere ogenblik accepteer en dat ik dat doe met een zekere regelmaat. Dan is het ogenblik daar om gewoon stil te gaan zitten en te denken aan dit proces wat zich in mij afspeelt. Nu denk ik, want ik houd me niet bezig met de wereld buiten mij maar met mijzelf. In dat denken ga ik begrijpen waarom ik zo ben, ook niet als een overweging. Het is niet rationeel, je kunt het niet psychisch verklaren, dat is allemaal maar aankleding, net zoals de godsdiensten de aankleding zijn met de kontakten met God die de mens verlangt.

Hierdoor kom ik tot een beter besef van de dingen die mij persoonlijk treffen. Ik verklaar ze niet, maar ik ontdek ze. Eerst wanneer ik mijzelf ontdek kan ik in mijn projekties de harmonie tot stand brengen, waardoor ik mijzelf kan zijn ongeacht het leven in de wereld van tegenstellingen. Is dat aanvaardbaar?

Het is moeilijk. De grote moeilijkheid is dat wij heel graag willen verklaren waarom wij tot een bepaalde konklusie komen. Die verklaring moeten we nu juist vergeten. Het is de konklusie waarom het gaat, niet het rationele proces wat er mee gepaard zou kunnen gaan. Er is iemand die heeft gezegd: "wanneer je in de hemel bent geweest en je wilt de aarde ervan vertellen, dan kun je niet anders dan liegen." Wanneer je het werkelijke weten ervaart, dan ervaar je iets wat niet in redelijkheid, in logica uitdrukbaar is. Op het ogenblik, dat je probeert het

in dit proces weer te geven, liegt u. De meeste mensen liegen op het ogenblik tegen zichzelf. De moderne mens is voortdurend bezig met wat hij zou willen, maar hij is niet bezig met wat hij is. Hij is bezig met wat zijn recht is, maar niet met hetgeen hij is. Hij is voortdurend bezig met het onrecht wat ergens bestaat, maar niet met hetgeen hij zelf is. Toch moet hij eerst zichzelf kennen. Hij moet eerst als het ware zichzelf aanvaarden voor hij in die wereld maar iets kunt doen, dat niet in strijd is met de kern van zijn wezen. Als je goed gaat doen, met de beste bedoelingen kom je altijd weer in situaties waarbij je je af gaat vragen of het wel zo goed was. Als je fouten maakt dan kom je op een gegeven ogenblik tot de konklusie dat ze beter waren dan de goede dingen die je anders had moeten doen. Begrijpt u wat ik bedoel?

We hebben hier te maken met een geestelijke fout. Waarom? Omdat de onwetenden zelf zich een wetenschap uit hun onwetendheid hebben opgebouwd; dat ze voortdurend proberen om een deel voor het geheel door te laten gaan. Dat ze voortdurend proberen woorden te stellen en ze dan beschouwen als daden. Dat is niet mogelijk. Het enige wat wij kunnen doen is alleen erkennen wat wij zijn, niet wat ons beweegt. De rationalisatie is dwaasheid. Het enige gebed wat volgens mij zinvol is wanneer we te maken hebben met de grote onbekende die ze God noemen, is "Heer, uw wil geschiede." Dat is het enige dat we met zekerheid kunnen zeggen ten aanzien van hetgeen wij Godnoemen. Al het andere is veronderstelling. Al het andere is projektie, is een waanbeeld. U kunt zeggen, dat u toch anders bidt. Natuurlijk, u moogt het van mij doen, maar met bidden, met samenleving, met sociale structuren, met eisen, met rechten, alle samenhangen die u wilt, onrecht, de verdediging van het eigendom of de destructie van het eigendomsrecht, is allemaal alleen maar rationalisatie. Verder niet. Het is een poging om een wereld te scheppen waarin we denken meester te zijn omdat we niet kunnen aanvaarden wat we diep in onszelf wel weten: dat we niet meester zijn van het bestaan, van de wereld waarin we leven of zelfs maar van ons zijn.

We weten dat we deel uitmaken van iets, dat we niet kunnen bevatten. We weten, dat er in ons dingen werken waarvan we niet kunnen zeggen waarom of hoe, maar waarvan we wel weten dat ze voortdurend op de voorgrond treden. We zien een voortdurende eb en vloed in hetgeen ons beweegt. Het ene ogenblik dromen wij van eeuwige velden, het volgende ogenblik leven we in een lusteloze - ik zou haast zeggen bijna sterile - werkelijkheid, waarbij het lijkt of alle dromen tijdelijk en vervlogen zijn.

De dromen en het feit, dat er geen dromen zijn, heeft niets met de werkelijkheid van ons wezen te maken. Het zijn enkel de projektie ervan. U moet terug naar de essentie.

De mens, die in deze tijd rust wil hebben moet eerst leren om zich minder aan te trekken van de theorieën rond de wereld. Hij moet zich gewoon bezig houden met zijn eigen gevoel van juistheid ook wanneer hij dat niet hard kan maken met feiten of tenminste onderlijnen met filosofieën. Leef datgene wat jezelf bent. Grijp elke keer weer terug naar die innerlijke waarheid. Dan zult u misschien begrijpen waarom Jezus heeft gezegd tot zijn leerlingen: "voorwaar ik zeg u, wanneer gij niet wordt zoals deze (de kinderen)." Dat is werkelijkheid. De kinderen in al hun spontaniteit zijn zichzelf in de eerste plaats, de rest komt daarna. De volwassenen van deze tijd hebben zich een wereldbeeld opgebouwd, dat niet aan de feiten beantwoordt, dat niet meer strookt met de werkelijkheid, dat met zijn eigen wezen, zijn diepe innerlijke ik weinig of niets meer te maken heeft. Daarom zal hij eerst terug moeten keren naar wat hij zelf is, wanneer hij in de wereld betekenis wil hebben.

Daarom zal hij voor zich de rust alleen kunnen vinden, die hij nodig heeft om alle verwarringen van het bestaan, van het leven, van alle schijn, strijd en tegenstellingen, langs zich heen te laten gaan, wanneer hij in zich het innerlijk weten gaat beseffen.

Het is manipuleerbaar, misschien, door alle projekties die we er op af sturen, maar ze is niet dwaas. Want in die massa, juist omdat ze vaak kinderlijk is, egoïstisch, ruw, bruto, is toch ook die neiging om eerst zichzelf te ervaren en dan pas het andere. Zolang we dat kunnen vinden, vinden we de oplossing in de moderne wereld. Zolang we die innerlijke kracht, die diep in ons ik verborgen weten, soms naar boven kunnen laten wellen zonder het verder te definiëren, zonder het richting te geven, zullen we God werkelijk vinden. Eerst wanneer we zo onze binding met het onbekende en de essentie van ons wezen voortdurend kennen en herbeleven, vinden wij de vorm in elke wereld, dus ook in de uwe en beseffen dat dit de meest juiste is. Alleen dan ook zullen we niet aarzelen te veranderen, wanneer we ontdekken dat de wereld rond ons zo zeer gewijzigd blijkt, dat ze niet meer beantwoordt aan datgene wat wij diep in onszelf zijn. Dat is nu hetgeen ik eigenlijk wilde betogen.

- + Weet u wat het probleem is? Ik geloof dat we allemaal voelen, dat u gelijk hebt en op hetzelfde moment voelen we ons een beetje zoals het kleine kind van zeven jaar, dat leert zwemmen, onzeker en bij zichzelf denkt: "dan kan ik beter zo'n beetje op zijn hondjes zwemmen, maar ik kom in elk geval aan de andere kant." Dan kan de persoon aan de kant wel staan schreeuwen, dat hij rustig kan blijven drijven en dat het wel goed komt. Het beperkt zelf doen geeft een bepaalde voldoening. Dat doen we al zo lang, dat we niet meer anders kunnen.
- Laten we het zo zeggen. U bent zo zeer gewend aan een bepaalde benadering van uzelf, van de wereld, dat u zich niet meer in kunt denken, dat u anders zou kunnen zijn. Dat kunt u toch wel, want de grote moeilijkheid ligt namelijk niet in de manier waarop u - in uw vergelijking - zwemt met schoolslag, crawl of op z'n hondjes, het gaat om het feit, dat u zwemt en zich het doel van het zwemmen realiseert. Er wordt niet tegen u gezegd, dat u het zo moet doen, dat doen we trouwens nooit. We zeggen altijd, dat u er maar eens over na moet denken. Het gaat er om, dat u zich realiseert, dat de mensheid op het ogenblik uit het ondiepe waar je nog op je voeten kon staan als het nodig was, het diepe in aan is drijven. Dat betekent, dat je nu niet meer op het andere kunt vertrouwen, maar dat je juist de kernwaarde van jezelf moet aktiveren. Dan kun je naar buiten toe die gewoonte nog rustig behouden, dat vind ik niet eens zo erg, wanneer je maar beseft dat het een gewoonte is en dat al die dingen waar je je druk over maakt, eigenlijk niet belangrijk zijn. Dan kun je een beetje afstand nemen van jezelf en dan krijg je op den duur dat gevoel, dat je eigenlijk een rol speelt. Wanneer je weet dat je die rol speelt, dan kun je zeggen, dat je dat een beetje beter moet doen omdat je zo niet bent. Dwing jezelf dan te beantwoorden aan het gevoel van juistheid, juist door de afstand die je neemt van je eigen reactie. Dan heeft u in ieder geval een begin. Dan zult u volgens mij al heel snel gaan begrijpen, dat al blijven de voeten nog trappelen, de handen al een licht schoolslag kunnen maken zonder gevaar. Hetwelk een projektie is.
- + U stelt, dat de massa de waarheid kan hebben. Meelopen met de massa lijkt mij de verkeerde weg om tot zelfstandigheid te komen.

- Het eigenaardige is, dat u deel uitmaakt van een hele massa mensen die dit-zelfde voortdurend ervaren.
- + Daar heb ik nu juist zo moeilijk mee, dat is het hele probleem.
Dat wat ik van de massa om me heen zie, is voor mij nu niet direkt een opbouwend element.
- Dat ben ik met u eens. Maar ik heb de tip gegeven om eens wat afstand te nemen van jezelf. Kijk eens naar jezelf, hoe je reageert en laat die impuls dan eens komen voor wat eigenlijk juist zou zijn, zonder dat je gaat beredeneren waarom het wel of niet juist zou zijn. Dan vind je die korrekatieve faktor waardoor het innerlijk weten, dat bij de mens in de massa aanwezig is, dat vaak hun hele reactie bepaalt, maar hen dan misleidt door de wijze waarop ze proberen daar een beeld van te scheppen.
De meeste mensen zoeken uiteindelijk naar iemand die een portret maakt, en er dan onder schrijft: dit is God.
- + U stelt, dat je de impulsen vast moet leggen om naderhand niet af te dwalen als je toch tot denken gaat komen. Die impuls is niet aan tijd gebonden, die handelingen die daaruit voort kunnen komen zijn dat wel. U gaf een voorbeeld van: nu wil ik weg. Dit is niet veel meer dan het idee, dat een bepaalde situatie is afgerond. Op dat moment moet je alert zijn om weg te kunnen als de tijd daarvoor rijp is, maar je moet niet meteen gaan handelen.
- Daarmee ben ik het met u eens, maar ik heb u ook gezegd, dat je dan niet moet weglopen, maar dat je het moet neerschrijven. U moet dan kijken wat er dán komt, na een paar dagen of na een dag. Hoe voel ik me nu? Wat is het gevoel als ik nu eens even rustig ga zitten. Dan krijg je een idee van het ritme wat er in jezelf is. Dan krijg je een gevoel van de voortdurende pulsatie van de werkelijke ik-heid, die buiten de tijd bestaat en daardoor in het tijdselement beter begrip, ook al kun je dat niet omschrijven, voor die verandering van je wezen. Dit gefaceteerd zijn van het ik zoals het zich in de materie openbaart. Het eigenaardige is, dat je daardoor jezelf beter leert kennen. Al kun je jezelf dan niet beter omschrijven, kun je wel juister beantwoorden aan dat innerlijk. Daarvoor gaf ik juist die tip van dat opschrijven om zo die ritmiek, die verandering, die tegenstellingen die in die veranderingen steeds weer liggen duidelijk te maken.
- + Bedoelde Jezus met zijn uitspraak: Zalig zijn de armen van geest dit ook?
- In zekere zin, ja. Hij zei namelijk: zalig zijn de armen van geest want hen is het koninkrijk. Als u dit vergelijkt met de uitspraak over de kinderen ziet u, dat degenen die weinig weten juist door hun onwetendheid vaak in hun impulsen vaak veel meer van hun werkelijkheid en hun werkelijke relatie met de kosmos tot uitdrukking brengen dan degenen, die het allemaal zo mooi weten en beredeneren. Daarvoor heb ik u dat mooie gebed ook meegegeven van: Heer, verlos ons van de deskundigen. Niet dat ik iets tegen de deskundigen heb, maar de deskundige zal door zijn kunde vergeten dat hij mens is.
- + Kunt u ons de titel opgeven van de vijfde en laatste avond?
- Laten we dan misschien iets zeggen over: bewustwording uit het ongerijmde. Dat lijkt me aardig aan te sluiten bij hetgeen ik vandaag heb gebracht. Hartelijke dank voor uw aandacht. Excuses als ik het u zo nu en dan moeilijk heb gemaakt. Ik hoop, dat ik u aan het denken heb gezet.

Goedenavond

HET SCHONE WOORD

Metterdaad, obsessie, ergernis

Ergernis wordt metterdaad voor veel mensen een obsessie

Steeds keert het terug,
één spoor herhaalt zich eindeloos
één gedachte wringt zich steeds weer door
de poriën heen
één ergernis.

Obsessie.

Voortdurend weer herhaalt
door mij voortdurend weer vertaald in sterkere termen
sterkere normen,
totdat ik inderdaad gedreven wordt
door het geobsedeerde denken
tot woorden die ik toch niet meen,
tot daden die ik nooit wou stellen,
totdat ik eigenlijk mijzelf, mijn beste zijn,
haast dreig te vellen
in dat wat ondanks al, mijn niet alleen slechts
erger geeft.

Wanneer mijn wezen in zichzelf erkent
hoezeer men wordt geobsedeerd
hoezeer men steeds weer repeteert

één en hetzelfde woord,
één en hetzelfde begrip,

dan zou men moeten zeggen:

hier wil ik metterdaad een einde maken aan een haat,
die zo en zonder reden, opgevoerd mijzelf steeds
meer beroert zodat ik niet mijzelve ben en niet meer
op mijzelf erken.

En wil ik leven met besef, dat andere dingen ook bestaan.

Ik wil de waan van de herhaling breken,
voortdurend weer tot mijzelve spreken
mij dwingen om te zien wat anders nog bestaat,
totdat mijn wezen uiteindelijk niet meer
geobsedeerd slechts ondergaat de ergernis
maar weet de reden ook daarvan en leert het goede
ook daarnaast te meten,
zodat ik in mijzelf besef en uit mijzelf kan weten
hoe elke weg tot vrede voert, wanneer in het ik,
het gehele zijn, voortdurend weer beroert de wereld
door het zijn, dat ik toch zelve ben.

Als ik zo het licht in mij erken,

de ergernis blijft voortbestaan,

maar zij betekent mij niet meer.

Zij obsedeert niet, is niet meer de heerser metterdaad,

maar is slechts vaag een prikkeling,

die vreemde vleug van kwaad, die aan de zaligheid

zoveel pikanterie verleent en zelfs in denken,

ondanks al, de vreugde beter proeven doet,

als zout dat in de spijs gedaan, eerst goed beseffen doet:

dit was toch heus niet slecht gedaan.